

LABOD izhaja štirinajstdnevno v nakladi 2200 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorna urednica: Lidija Jež, tehnično ureja: novinarski servis — Grafična priprava in tisk Dolenjski informativni in tiskarski center Novo mesto.

labod

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LABOD TOVARNE OBLAČIL NOVO MESTO

tudi vi darujte kri — saj menda ni modra

V novomeškem delu delovne organizacije „LABOD“ je aktiv RK že vrsto let aktiven. Najbolj pa se odraža delo na področju krvodajalstva.

Aktiv RK uresničuje svoje naloge in cilje na osnovi programa in usmeritve občinskega odbora ZK Novo mesto in v skladu z družbenimi interesi s posebnim poudarkom za dvig splošne iz zdravstvene kulture prebivalstva, socialne blaginje, obrambne vzgoje, humanih odnosov med ljudmi in medsebojne solidarnosti.

Ob 30. obletnici krvodajalstva na Slovenskem naj povemo vsaj delček teh aktivnosti in razvoja, ki temelji na prostovoljnosti, brezplačnosti in anonimnosti dajanja krvi.

Po letu 1945 je služba za transfuzijo krvi v naši državi dosegla velik razmah. Zgradili smo in formirali republiške zavode za transfuzijo ter ustanovili veliko število transfuzijskih postaj. Organizaciji Rdečega križa je uspelo pridobiti veliko število ljudi za prostovoljno dajanje krvi.

V naši republiki je bila prva transfuzijska postaja organizirana takoj po osvoboditvi v okviru tedanje centralne vojne bolnice. Že na prvi poziv prebivalstvu Ljubljane se je odzvalo 150 oseb, ki so dale kri za ranjence. Od tedaj so se javljali krvodajalci posamič ali v skupinah. Kri so dajali brezplačno, uprava vojne bolnice pa jim je v zahvalo podeljevala nekaj olja in sladkorja, ki sta bila takrat racionalizirani živili.

Januarja leta 1946 je postala transfuzijska postaja po reorganizaciji tedanje vojne bolnice civilna ustanova in se je preimenovala v Zavod za transfuzijo krvi medicinske fakultete. Krvodajalci niso dobivali denarnega nadomestila, pač pa posebne živilske nakaznice.

Zdravstvene ustanove so potrebovale vedno več konservirane krvi, plazme in serumov za določanje krvnih skupin itd. Kljub pozivom v časopisih, člankom in predavanjem o krvodajalstvu pa odziv krvodajalcev—prostovoljcev še ni zadoščal. Razvoj naše zdravstvene službe, splošni napredek medicinske znanosti, izkušnje s transfuzijami pri zdravljenju in uvajanje novih kirurških operacij, hitro se razvijajoča industrija in s tem naraščanje obratnih in prometnih nezgod, vse to je terjalo vedno več konservirane krvi.

Ko je leta 1953 krvodajalstvo prevzel Rdeči križ, je bila dokončno odpravljena denarna odškodnina za kri in začeli so zbirati prostovoljne krvodajalce. Rdeči križ je s svojo organizacijo in z delom svojih aktivistov dosegel rezultate, ki so preseglj vsa pričakovanja. Krvodajalstvo je postalo prostovoljno, brezplačno in anonimno. Od prelomnice v letu 1953 je število prostovoljnih krvodajalcev nenehno naraščalo sorazmerno s potrebami naših zdravstvenih ustanov po konservirani

krvi in njenih proizvodih. Nalogo, da bi zbrala toliko krvodajalcev in zagotovila vsakomur zadostne količine ustrezne krvi, rešuje organizacija RK v Sloveniji uspešno.

Novomeška transfuzijska postaja organizira in uspešno zagotavlja količino krvi za bolnišnico Novo mesto.

Včasih nam tudi številke povedo veliko. Preko 700 tisoč ljudi je dalo v 30 letih kri — skupaj 717 tisoč litrov — kar je odraz največje etike in humanosti.

Občinski odbor RK je sprejel plan za leto 1983, da je potrebno zbrati 1400 litrov krvi. Plan bo realiziran, ker krvodajalci in RK z vso odgovornostjo opravljajo to humano delo.

Tudi Labodovi krvodajalci, ki jih je 167 (podatek velja za 30. maj) (DSSS 14, Commerce 32, Ločna 121), so med prvimi v občini Novo mesto.

Še več bi jih bilo, če bi se vsak zavedal, da „samo kri nadomesti kri“.

Naj povemo še to, da se krvodajalci ne dičijo in izpostavljajo kot več vredni. Širše okolje jih še premalo moralno nagraduje.

Za Labodove krvodajalce je vsako leto ob dnevu krvodajalcev organiziran izlet v kraje NOB.

V letošnjem letu smo navezali stike s krvodajalci iz RIO Rijeka.

Letošnje osrednje praznovanje 30 let krvodajalstva bo oktobra v okviru občinskega praznika občine Novo mesto.

DRAGICA NENADIČ

uveljavljanje načela solidarnosti

Načelo solidarnosti je eno najpomembnejših načel naše socialistične družbe in sicer načelo, ki ima human ter življenjski pomen za tiste, ki jim je v določenih izjemnih trenutkih solidarnost potrebna. Solidarnost pride do izraza v izjemno težkih razmerah ali pa kot element socialne politike.

To načelo omenjata ustavi (zvezna in republiška) ter zakon o združenem delu. V 126. členu tega zakona je določeno, da se načelo solidarnosti uresničuje predvsem v ureditvi skupne porabe. Kot vemo, obstajajo različni načini solidarnostnega obnašanja, za solidarnostna stanovanja, za socialno pomoč ipd. Menimo, da mora največja solidarnost za reševanje problemov v izjemnih razmerah obstajati med delavci v isti DO. Prav zaradi tega smo v naših akcijah zastavili uresničevanje tega načela. Največji korak pri tem smo naredili v letu 1982, ko smo sklenili poseben samoupravni sporazum o združevanju dela sredstev čistega dohodka za solidarnostno reševanje stanovanjskih vprašanj v DO oziroma v tozdi ali DSSS naše delovne organizacije. Iz samoupravnega sporazuma izhajajo, da se tozdi ali DSSS dodeljujejo sredstva iz združenih sredstev — aktrat, ko tozdi sam ne more uspešno reševati pomembnih stanovanjskih ali socialnih problemov. Torej, sredstva se ne dodeljujejo neposredno delavcu

(Nadaljevanje na 2. str.)

(Nadaljevanje s 1. str.)

ampak tozdu, ta pa samostojno rešuje pereče probleme.

Posebej je uveljavljanje načela solidarnosti pomembno pri reševanju stanovanjskih in socialnih problemov, ki so posledica višje sile (potresov, požarov, poplav in drugih nezgod oziroma nesreč).

To pomeni, da so ta sredstva namenska. To problematiko obravnava omenjen samoupravni sporazum in sicer v svojem 5. členu. Tako dodeljena združena sredstva mora koristnik vrniti v sklad. Ko se v skladu nabere planirani znesek sredstev, prenehajo tozdi združevati oziroma odvajati sredstva v ta sklad.

Za ta prispevek (članek) smo se odločili zato, ker smo ugotovili, da nekateri delavci še niso prepričani v koristnost združevanja dela sredstev za solidarnostno reševanje stanovanjskih problemov. Verjetno ni človeka, ki ne bi dojel, če se vsaj malo poglubi v problem, korist združevanje sredstev z namenom, da se solidarnostno rešujejo problemi, ki so posledica izjemnih razmer, oziroma katerih tozdu sam ne more rešiti v trenutkih, ki jih omenja člen samoupravnega sporazuma. Ta se glasi:

Sredstva združenega sklada so namenska in se lahko koristijo za:

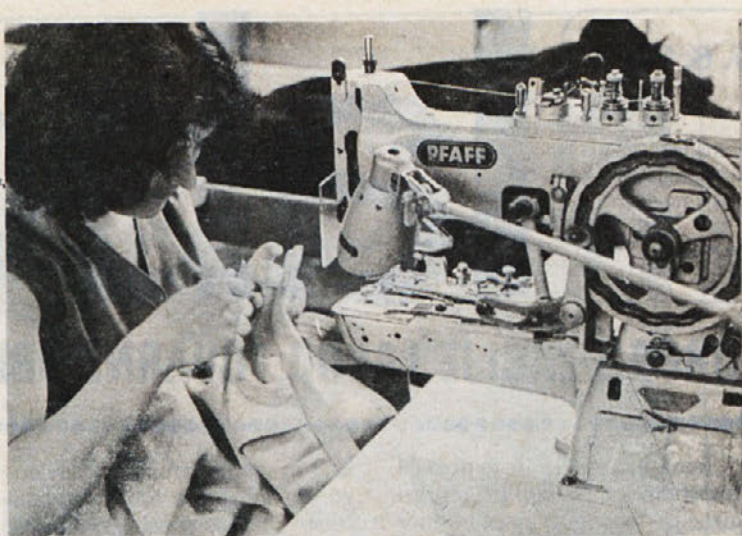
1. reševanje stanovanjskih potreb delavcev, ki so ostali brez stanovanj zaradi elementarnih nezgod (požarov, poplava, drsenje zemljišča, ...);

2. reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev, ki so bili invalidsko upokojeni, invalidni na pa je posledica poškodbe na delu ali poklicnega obolenja oziroma reševanje stanovanjskega vprašanja članov družine umrlih delavcev, če je smrt posledica nesreče pri delu;

3. pridobivanje stanovanj v družbeni lastnini in dajanje posojil za delavce tozda oziroma delovne skupnosti, ki so v posebnih izrednih razmerah, ki jih določa ta sporazum, in si ne morejo z lastnimi sredstvi reševati stanovanjske probleme;

4. za reševanje izjemnih neodločljivih kadrovskih in socialnih stanovanjskih problemov, ki jih tozdu oziroma delovna skupnost ne moreta uspešno rešiti s svojimi sredstvi.

Iz tega izhaja, da celotna naša delovna organizacija pomaga delavcem tistega tozda in DSSS, ki bi bili prizadeti s posledicami višje sile. V podobnih primerih je najboljša takojšnja pomoč. Šele potem, ko sami organizirano pristopimo k

reševanju problemov, lahko pričakujemo tudi pomoč od zunanaj, od širše družbene skupnosti. Torej, ne more biti dvoma v upravičenost takšne aktivnosti v naši delovni organizaciji. Nasprotno, če bi prišlo do dogodka (žrtev dogodka je lahko vsak od nas), bodo prizadeti hvaležni naši hitri solidarnostni pomoči, mi pa zadovoljni, da smo pomagali sodelavcu takrat, ko je bil pomoči najbolj potreben.

V nadaljevanju sta 9. in 10. člen opredelila osnove in merila za dodelitev posojil iz združenih sredstev, pri čemer je določeno:

Pri dodelitvi posojila tozdu oziroma delovni skupnosti iz združenih sredstev v smislu določil tega samoupravnega sporazuma sta osnovni merila, ki omogočata ugotoviti primarnost reševanja posameznih problemov:

1. glede na število primerov navedenih v 5. členu tega samoupravnega sporazuma, upoštevajoč stopnjo družbene teže primerov;

2. glede na stopnjo že koriščenja teh sredstev po posameznem tozdu oziroma delovni skupnosti in sicer obratno sorazmerno v primerjavi s stopnjo koriščenja sredstev.

Pri dodeljevanju posojila iz tega sklada upošteva pristojni organ družbeno težo posameznih primerov in sicer po vrstnem redu, kot so navedeni v 5. členu, upoštevajoč število primerov v smislu 9. člena tega samoupravnega sporazuma.

Čeprav smo omenili, da so ta sredstva povratna, vendar ni ovire, da bi v izjemno težkih primerih, ki bi bili posledica višje sile (potres, poplava ipd.), odstopili sredstva, ne da bi zahtevali njihovo vrnitev, s čimer izkažemo največjo stopnjo solidarnosti.

DMITAR PERIČ, dipl. iur.

vidni premiki

Pri nabavi novih strojev, aparatov in pripomočkov se v naših okoljih v zadnjem času precej premika. O nekaterih novostih smo že pisali, tokrat pa je tov. Nemeč iz razvojne službe pripravil tudi izčrnejši pregled vsega, kar si novega lahko obetamo v najkrajšem času na področju strojne opreme.

DELTA – Za to temeljno organizacijo je že vplačanih določeno število brzošivalnih strojev, luknjičark, hkrati s temi naročili pa išče razvojna služba možnosti primerne dobavitelja likalne opreme za likanje moških srajc. Luknjičarke in brzošivalke so namenjene za obe brigadi, ki delata bluze, predvidoma pa bodo stroji v tozdu najkasneje po dopustu. Več težav je okoli likalnih naprav, ker je uvoz še vedno omejen, možnosti na domačem trgu so pa majhne. Ob primernih napravah si lahko obetajo tudi večjo produktivnost in boljšo kvaliteto likanja. Zato bi bilo nujno to vprašanje rešiti najhitreje.

TIP-TOP – Delo za izvoz in proizvodni program Tip-Topa za domači trg kaže na nujnost nakupa specialnih strojev dvoigelnic in cik-cak priprav za nabiranje volanov, kar je že vključeno v našem programu letne nabave strojne opreme.

ZALA – Glede na potrebe tozda Zale in glede na formiranje lastne krojilnice – vemo za cilj Laboda, da so vse temeljne organizacije zaključene enote – je nujno nabaviti fiksirko – prešo za lepljenje. Sedanje možnosti kažejo, kar najboljše in tako pričakujemo, da bo tudi v Zali krojilnica stekla že letos. Za Zalo sta naročena še dva dvoigelnja stroja in avtomat za izdelavo pasulnih žepov.

TOZD TEMENICA, ki je začela s proizvodnjo kril, potrebuje stroje za našivanje pasov z ustreznimi aparati, stroje za našivanje zadrž in brzošivalni stroj s transformacijo za težke, srednje in lahke materiale. Poleg navedenega bo za Temenico v letošnjem letu tudi avtomat za pasuliranje žepov, ki ga bodo lahko v sezoni uporabljali tudi tozdi programa PŠ. V planu je tudi večje število likalnih naprav za program kril, ki jih bomo nabavili pri domačem proizvajalcu.

LIBNA je izdelala program za nakup najpotrebnejše opreme za program ženskih bluz, krojilne naprave in opreme za likalnico, kar naj bi bilo vse nabavljeno s tujim posojilom, za katerega pa še tečejo postopki.

LOČNA bo dobila za nadomestilo iztrošenih strojev brzošivalne stroje Necchi. S tem bo tudi tozdu Libni lahko vmlila posojeno opremo. Poleg tega prihaja v Ločno tudi avtomat za našivanje žepov za štiri različne oblike in velikosti. Pripravljamo pa tudi program za obnovitev krojilnice.

Iz navedenega vidimo, da smo uspeli za letošnje leto zagotoviti precejšnje število strojev in pripomočkov. Razvojna služba išče z zunanjimi in domačimi dobavitelji najugodnejše možnosti. V ta namen tesno sodeluje tudi z obema pripravama dela, s tozdi samimi, da bi stili v enem nakupu kar največ potrebnega da bi bili uspeli nabaviti stroje, ki bi združevali z majhnimi dopolnili in spremembami kar največ operacij in bi bili tako široko uporabni. Kot je razvidno iz pregleda, nam to v veliki meri uspeva. Med nalogami pa ostaja, na žalost, še nekaj odprtih. Kljub vsemu nam je uspelo nabaviti 33 Necchijevih strojev, iz tujega posojila smo s precizno izdelanim laboratorom uspešno z govarjali nabavo 32 kosov opreme, 12 kosov bo iz sejma Yukantri, nekaj opreme pa bo iz domačih tovarn.

Živo na področju SLO in DS

Iz brigade lepljenja v Delti.

morajo najti svoje mesto tudi v varnostnopolitični oceni.

Na seji komiteja za SLO in DS naše delovne organizacije so člani sprejeli poročilo o splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti v Labodu, se pogovorili o težah za izdelavo varnostnopolitične ocene, o predlogu načrta za izvajanje ukrepov in aktivnosti v izrednih razmerah, se seznanili z novostmi zakona SLO in DS ter o izhodiščih za akcijo NNNP-83.

VAROVANJE DRUŽBENEGA IMETJA JE NALOGA NAS VSEH

Iz izčrpnega poročila povzemamo nekaj misli iz poglavja o varovanju družbenega imetja. Glede narave dela in velikih sredstev od strojne opreme preko surovin do gotovih izdelkov — je naša skrb za dobro zavarovanje vsega tega seveda nujna in razumljiva. Služba, ki je zadolžena za varovanje našega splošnega imetja, mora biti zato strokovno usposobljena pa tudi tehnično opremljena. Še vedno prepogosto vidimo vlogo varnostnikov le v tem, da skrbijo za delovno disciplino in v opravljanju vratarskih poslov.

Za delovno disciplino je zadolžen še marsikdo, sicer pa bi ta morala biti ostreje začrtana v naši zavesti, ne pa da nalagamo odgovornost v tolikšni meri na varnostnike. Ob tem moramo tudi opozoriti na o, da še vedno nismo dovolj natančni pri zavarovanju naših prostorov, strojev, listin. Preveč se zanašamo na varnostno službo. Še ostane tu pa tam kakšen stroj vključen ob našem odhodu iz dela, mize nezaklenjene, zaupni dokumenti nepravilno hranjeni in podobno. Te pomanjkljivosti

odnosov. Hkrati pa varnostnopolitična ocena ni nekaj stalnega, nasprotno, dopolnjevat ju moramo in zares redno in objektivno slediti gibanjem v naših delovnih okoljih.

NOVOSTI V NORMATIVNI UREDITVI

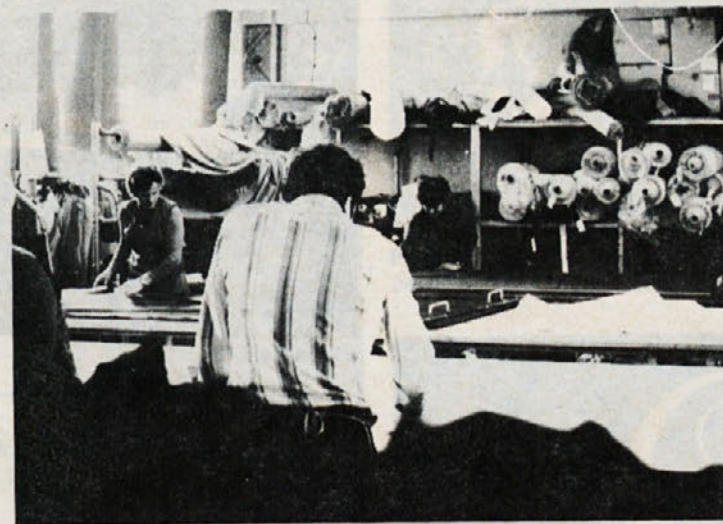
Z novostmi v zakonu o SLO in DS je prisotne seznanil referent za to področje Janez Rotar. Spremembe bodo upoštevane v načrtih SLO in DS.

Odgovorne v tozidih čaka na tem področju precej dela. Predlog načrta za izvajanje ukrepov in aktivnosti v izrednih razmerah morajo komiteji dokončno izdelati in konkretizirati morajo v svojih okoljih program dela komiteja za SLO in DS za tekoče leto. Povsod pa že tečejo tudi priprave na letošnje akcije NNNP.

Prisotni so se pogovorili tudi o aktivnostih, ki imajo v letošnjih programih SLO in DS prednosti. Med temi je na prvem mestu požarna preventiva, ki jo moramo še poglobljati in razvijati. Veliko pozornosti

VAROSTNOPOLITIČNA OCENA

Že nekajkrat je tekla beseda o varnostnopolitični oceni. Le-ta naj bo odsev razmer v tozdu, počutja delavcev, delovnih uspehov in neuspehov ter vzrokov za to, odnosa do skupne lastnine, medčloveških

Z novimi prostori bo tudi krojilnica v Temenici precej razbremenjena.

je treba posvetiti tudi varnosti v cestnem prometu in pa varnosti pri delu. Ker v Labodu nimamo težjih in pogostejših nesreč pri delu in ker to področje še sproti spremljamo, so člani komiteja apelirali na tozde, da bi naše letošnje akcije osredotočili na požarno preventivo. Zaradi specifičnosti našega dela je protipožarna varnost ključnega pomena. Komite je zadolžil tozde, da imenujejo komisije, ki naj bi skrbele za to področje, odkrivale nepravilnosti in vse morebitne nevarnosti sproti odklanjale.

prizidek že po dopustu

Ker v tozdu Temenica začne mo s proizvodnjo ženskih kril ker povezava s podjetjem Krojač iz Trebnjega ni uspela, smo morali razmišljati o preureditvi proizvodnih prostorov v tej temeljni organizaciji. Glede na srednjeročno programsko usmeritev, ki predvideva povečanje proizvodnje ženskih kril za okoli 40 odstotkov in močnejši izvoz moških suknjičev za 29 odstotkov, kar pa vse teče v proizvodnji Temenice, je bila odločitev za prizidek zares nujna. S tem bomo dobili potreben prostor za skladišče surovin in pomožnih materialov ter prostor za del dejavnosti krojilnice. Preureditev teh delov proizvodnega procesa pomeni pridobitev prepotrebnih prostorov za „zrahanje“ proizvodnje in za postavitev naslednjih linij: krojilnice, štirih brigad po 12 delavcev za program kril, brigade za proizvodnjo suknjičev ter likalnice.

S prizidkom bomo pridobili okoli 160 kvadratnih metrov koristne površine, vrednost tega posega pa bo blizu dva in pol milijona novih dinarjev, za kar ima tozda lastna sredstva.

Konstrukcijo za prizidek bo izdelal Trimo, gradbena dela pa je prevzel Tregard. Računati je, da bodo novi prostori gotovi in že vseljeni po končanem letnem dopustu.

S 1. avgustom torej lahko v Temenici pričakujemo popolno reorganizacijo proizvodnje, močno izpopolnitev strojne opreme pa tudi kadrovske izpopolnitev.

naš peti kviz

Letos smo se srečali v Novem mestu. Kot že nekaj let nazaj je bilo tudi tokrat slabo vreme, ki je organizatorjem povzročilo obilico težav, prisotnim pa vendarle ni moglo pokvariti razporeženja.

Zbralo se nas je kar veliko, še posebno pridni pa so bili udeleženci iz Delte, ki jih je bilo za cel avtobus. Naš dolgoletni direktor, tov. Petan, se je upravičil, saj je imel tudi sam na ta dan preizkus znanja iz lovskih veščin. Kot je v opravičilu sam pripomnil, se mora človek neprestano učiti in mi vsi ga moramo v tem posnemati.

V nagovoru prisotnim je glavni direktor, tov. Bratož, poudaril, da so mladi tisti, ki nas vse bolj združujejo, saj so srečanja s kvizom postala najbolj množična. Predsednik kordinacijskega odbora mladih, Tomo Luzar, je spregovoril tudi o popestritvi naših srečanj z zabavnimi in športnimi igrami, ki jih bodo mladi skušali organizirati za delavce Laboda.

Letos je zmagala ekipa iz DSSS. Sestavljali so jo Cvetka Lajkovič, Lidija Pelko in Franci Juržič. Veselje je bilo veliko, pitju iz pokala pa so se pridružili tudi ostali delavci DSSS. Vse ostale udeležence pa velja pohvaliti, saj so se trudili in z več ali manj sreče ali smole priborili točke, kot jih vidimo na razpredelnici. Vsa pohvala pa gre tudi nastopajočim v kulturnem sporedu. Točke, od recitacij pa do skeča in plesa, so priredili vsi in vsaka je po svoje popestrila naš kviz, katerega tema je bila letos „Nastajanje nove Jugoslavije“. Povemo naj še, da je na letošnjem kvizu ekipa Tip—topa na žalost izpadla. V skupni ekipi s tozdom Commerce iz enote Ljubljana je bila ena delavka iz tozd Tip-top, ker pa je tudi ta odstopila, je ekipa nastopila le pod imenom Commerce iz Ljubljane. Škoda, se bodo pa Tip-topovci drugič izkazali.

Na letošnjem kvizu znanja Tito—revolucija—mir so sodelovali:

TOZD LOČNA

1. JOTANOVIČ RADA
2. ŠPOLJAR VERA
3. KUHAR ZDENKA

TOZD LIBNA

1. LEVSTIK MARICA
  2. MLAKAR BRIGITA
  3. GRAMC JOŽICA
- Rezerva — MIKOLAVČIČ ANICA

TOZD DELTA

1. HEDL MARTA
  2. KUNSTEK MAJA
  3. PETROVIČ JOŽICA
- Rezerva — HRIBERŠEK STANKO

Enota TOZD COMMERCE Ljubljana

1. RATAJČ LJUBA
2. MARINČIČ SUZANA
3. KUKIČ ANDREJA

TOZD TEMENICA

1. HUDŽAR PAVLA
  2. VRŠČAJ LILJANA
  3. TRATAR KRISTINA
- Rezerva — SINUR DRAGICA

TOZD ZALA

1. ŽGAVEC SONJA
2. VELIKANJA MILOJKA
3. LIKAR MAJDA

TOZD COMMERCE

1. KOŠAK FRANCI
  2. HORVAT BOŽO
  3. KALČIČ TATJANA
- Rezerva — HRASTAR BORUT

DSSS

1. JURŠIČ FRANCI
  2. LAJKOVIČ CVETA
  3. PELKO LIDIJA
- Rezerva — ŠUŠTARŠIČ NADA

	TOZD	I	II	III	SK
COMMERCE LJ	5	0	0	5	
LIBNA	5	3	5	13	
LOČNA	5	3	5	13	
COMM	5	4	2	11	
DSSS	5	5	5	15	
TEMEN	2	0	5	7	
ZALA	5	4	2	11	
DELTA	5	3	5	13	

Po končanem nastopu vseh ekip je bila razpredelnica takole izpolnjena, ali bolje rečeno, osvojena.

Ko je nastopila skupina iz Delte, smo vsi pridri bliže, da bi občudovali ubrane gibe in domiselno koreografijo.

Ekipa Zale.

male modrosti

Ko padeš v vodo, se jezi nase, ne na potok.

Upanje je slab vodič, a je dober sopotnik.

Goro premakne le tisti, ki je v začetku premikal kamenčke.

Ne pozabimo: brez dobrega obveščanja ni uspešnega samoupravljanja! Sodelujte v glasilu domače delovne organizacije!

Po uradnem delu je zavladovalo prijetno razpoloženje.

Predstavnica zmagovalne ekipe (levo) je prevzela pokal, ki bo leto dni krasil DSSS.

Med navijači je bilo tudi veliko najmlajših.

labod 7* junij 1983

Direktor DO, predsednik koordinacije OO ZSMS Tomo Luzar in predstavnica Občinske konference ZSMS Novo mesto so nastopajočim podelili priznanja. Na posnetku vidimo tekmovalko iz Temenice.

Pred začetkom kviza so se sestali člani žirije, predsedniki ekip pa so izžrebali vrstni red.

Precej znanja so pokazale vse ekipe, zato so si vsi člani zaslužili čestitke, ki so jim jih sodelavci veselo izrekli.

stran 5

V vrtincu dogajanj

O ČEM JE TEKLA BESEDA NA ZADNJI SEJI POSLOVNEGA ODBORA

Na zadnji seji poslovnega odbora, ki je bila konec maja v Novem mestu, so delegati pregledali potek proizvodnje in opozorili na to, da je nedovršena proizvodnja še vedno prevelika. Vse, kar prispeva k hitrejšemu obračanju sredstev, mora služiti temu namenu, je bilo poudarjeno na seji. Seveda so oddelki, kjer je zaloga nujna (krojilnice), bolj pa se morajo proizvodni tozdi potruditi za čiščenje izdelkov v šivalnicah in likalnicah, kar pa je vezano tudi na plan tozdov. Zaradi še vedno prevelike nedovršene proizvodnje bo gotovo upravičeno razmišljati tudi o stimulacijah, s čimer bi dosegli hitrejšo odpremo in vzporedno s tem tudi drugačen finančni rezultat.

Razveseljivo je dejstvo, da smo aprila izgubili občutno manj ur zaradi bolniških. V tem mesecu smo bili prvič letos glede na delovno organizacijo pod planiranim izpadom; viden premik sta dosegla tudi tozd Ločna in Libna, ki sta bila v prvih mesecih visoko nad planiranim izpadom zaradi bolniških izostankov. Manj zadovoljiv je podatek, ki kaže, da smo delavci Laboda aprila meseca porabili kar 7.460 ur letnega dopusta. Če vemo, da se naši dopusti še približujejo, je ta številka nedopustna.

Ob pogledu na delo, ki nas še čaka, so člani odbora posvetili precej pozornosti izvozu. Dela za izvoz je veliko, z večino tujih partnerjev, ki so naši dolgoletni sodelavci, nimamo težav. Še vedno pa je v nekaterih okoljih prav ob izvoznih nalogah spremenjeno vzdušje, ki hromi tekoče delo. To pa je povsem odveč. Po dopustih, ko bo v naših delovnih okoljih delo za izvoz steklo še v veliko večji

meri, se ga lotimo zavzeto in brez nepotrebne „preplaha“. Izvoz je naš imperativ. Z dosedanjim delom in mnogimi naročili smo desetletja nazaj dokazali, da so tuji partnerji z nami zadovoljni, da znamo zadostiti tudi njihovim zahtevam. Zato je drugačen odnos do izvoza kot do domačega trga povsem neupravičen. To, da se borimo za kvaliteto in kar najboljše delo, pa za nas res ni nič novega. Za izvoz moramo ustvariti primernejše vzdušje, kot smo ga v nekaterih okoljih imeli doslej, in se pogumno lotiti vseh nalog. Naše delo pa je tako, da se vedno znova srečujemo z novostmi. Tako teče v Ločni delo modelov z dvojnimi ovratnikom, modeli se spreminjajo, dopolnjujejo... Vsemu znamo biti kos. „Neštetokrat smo že dokazali, da znamo narediti vse in to dobro!“ je poudaril naš glavni direktor.

Osrednja točka dnevnega reda je bila kadrovska problematika v Labodu. Natančna analiza stanja, potreb in primerjav z domačimi in tujimi podobnimi dejavnostmi in kadrovske zasedbe je pokazala, da nas na tem področju čaka še ogromno dela. Intenzivneje se bomo morali spoprijemati z načrtnim štipendiranjem, izobraževanjem ob delu, ponuditi pa tudi več funkcionalnega izobraževanja. Velike potrebe po tem se že dlje kažejo v Delti in Temenici, delno pa je bilo to že izpeljano v Libni in Zali. Zahtevna proizvodnja mora imeti za sabo izobražene kadre, ki ji bodo edini kos. Veliko nam manjka tudi v organizaciji dela in — ker gre za medčloveške odnose — tudi na področju psihologije, komuniciranja itd. Izobraževanje znotraj delovne organizacije bo moralo steči bolj načrtno, biti bo moralo pestrejšo in pogostejše; vzpored-

no s tem pa velja tudi, da se bodo morali delavci sami bolj zanimati za izobraževanje. Vemo, da tudi interne kvalifikacije čakajo na realizacijo. Skratka, zahtevno delo kadrovanja in izobraževanja, ki dobiva v sedanjem trenutku še večjo težo in na katerem konec-konec počiva tudi naša prihodnost, še zlepa ne bo končano, saj so le pravi človek na pravem mestu ter znanje in njegovo dograjevanje porok za uspeh. Kadrovska služba bo izdelala rokovnik in nosilce nalog s tega področja, ki sega od štipendiranja, preko študija ob delu in funkcionalnega izobraževanja do kadrovanja, napredovanja, priprave kadrov za naravno fluktuacijo pa še in še bi lahko naštevali.

Pomembna točka dnevnega reda so bili tudi zajamčeni osebni dohodki. O tej temi bomo v našem časopisu posebej in obširneje pisali. Vodja pravne službe je prisotne seznanil z akti, ki prinašajo postavke o zajamčenem osebnem dohodku, in o sodni praksi s tega področja. Prisotni so v razpravi poudarili, da zajamčenega osebnega dohodka ne moremo izplačevati za nedelo in da smo hkrati obvezni omogočiti posamezniku, da bo ob prizadevnem delu dosegal najmanj osebni dohodek, ki bo enak zajamčenemu, če seveda pri tem upoštevamo stalno prisotnost na delu, doseganje norme in pa doseganje plana tozda.

Na koncu je pod točko razno stekla beseda o sodelovanju z Magrosom — novim trgovskim združenjem iz Sarajeva, ki je eden naših največjih kupcev, pa o jubileju MTT, s katerim tudi že vrsto let uspešno sodelujemo, o problematiki v naših predilnicah in tkalnicah ter o tem, da še vedno niso znani pogoji razpolaganja z devizami v drugi polovici leta.

še vedno precej nejasnosti

O PROIZVODNEM DELU, TREH STOPNJAH KONFEKCIONARJEV, DOSEŽENIH CILJIH IN NA DRUGI STRANI ŠE VEDNO ZAČETNIH NEJASNOSTIH

Na pobudo RK ZSMS je bil v Sevnici organizirana okrogla miza o usmerjenem izobraževanju in proizvodnem delu. Udeležba ni bila ravno velika, kljub temu pa je bilo izrečenih precej aktualnih pogledov, ocen, pobud... Prisotne so bile tudi dijakinje konfekcijske šole v Sevnici, profesorji, organizatorji proizvodnega dela v delovnih organizacijah, kadrovniki.

Pogovor se je najprej sukal okoli nagrajevanja dijakov in inštruktorjev. Ker to področje še zdaleč ni poenoteno, lahko pa bi rekli, da marsikomu niti še ni jasno, kaj in kako, je bilo nekaj nasprotujočih si mnenj. Večina prisotnih je le vztrajala na tem, da bi bilo potrebno iz ZZD črtati postavko, ki govori o nagrajevanju PD, saj je to konec koncev del učnega programa, ki pa se v nobeni drugi smeri ne nagrajuje drugače kot z ocenami. Za ugotavljanje uspešnosti dela dijaka na proizvodnem delu bi bilo seveda nujno izdelati merila, saj dijake le redko razvrščamo na normirana dela.

Podobno je bilo pri vprašanju nagrajevanja inštruktorjev. Često so ti tudi sicer zadolženi v svoji delovni organizaciji za priučevanje, zato jih za vodenje proizvodnega dela ne nagrajujejo posebej. Kjer pa je bila to dodatna naloga, je seveda pristop drugačen. A lahko rečemo, da tudi pri tem vsak po svoje „tipa“ in nagrajuje inštruktorje po svojih merilih — glede na število dijakov, skupin, nalog in podobno.

Čeprav je smoter proizvodnega dela vse kaj drugega, kot pa nekaj „zaslužiti“, se vendarle to vprašanje zastavlja na vseh sestankih. Zato bi bil skrajni čas, da zadevo v republiki poenotimo, da izhajamo iz istih stališč,

ne pa da prihaja do tako velikih razlik, ki okoli PD povzročajo težave, te pa zamegljujejo zahtevnejše in kvalitetnejše naloge okoli proizvodnega dela.

Ankete in pogovori z dijaki kažejo na to, da le-ti v glavnem pričakujejo od proizvodnega dela vsestranske informacije o delu in o delovni organizaciji, o načinu in pristopih ter podobno, da pa, na žalost, često tega niso deležni. Vse prevečkrat so potisnjeni v neko delo, ki jim lahko le malo pove o postopkih, organizaciji dela in podobno. Odrezani so od samoupravnega in družbenopolitičnega življenja, kar je seveda v nasprotju s cilji, ki jih želimo doseči s PD. Vse to ne izhaja iz nezainteresiranosti delovnih organizacij, pač pa iz različnih stisk. Če je za dijake odvojen brigadir, ima ta seveda številne svoje naloge, ki ga obvezujejo, in zato trpi delo z dijaki. Počasi bo vse več otrok na proizvodnem delu in delovni praksi in zato je nujno razmišljati o ljudeh, ki se bodo temu delu v večji meri posvetili in ki si bodo pridobili tudi več pedagoških in andragoških znanj.

Pogovor je stekel tudi o samem delu na soli pa tudi o potrebah združenega dela glede na profile, ki jih konfekcijske šole pripravljajo. Zastavljeno je bilo vprašanje glede upravičenosti treh stopenj konfektionarjev, če vemo, da bodo vsi trije v delovni organizaciji za strojem. Zgodi se lahko, da bo delavka s trimesečnim tečajem dosegla večje uspehe za strojem od sodelavke, ki se je za to šolala kar tri leta. Ali ne bi bilo smotrnejše razmišljati o tem, da potrebujemo več tehnikov, ne pa kar tri stopnje konfektionarjev za isto delo. Tak človek ne bo imel stimulacije in motivacije za delo, torej se bo upravičeno vpraševal, zakaj se je sploh šolal. Gotovo bo novejša tehnologija zahtevala več znanja, toda današnji trenutek, iz katerega pa še ni videti večjih izhodov, ne kaže potreb po takem kadru. Delovne organizacije se tudi ne morejo prilagajati soli, pričakovali bi lahko le obratno.

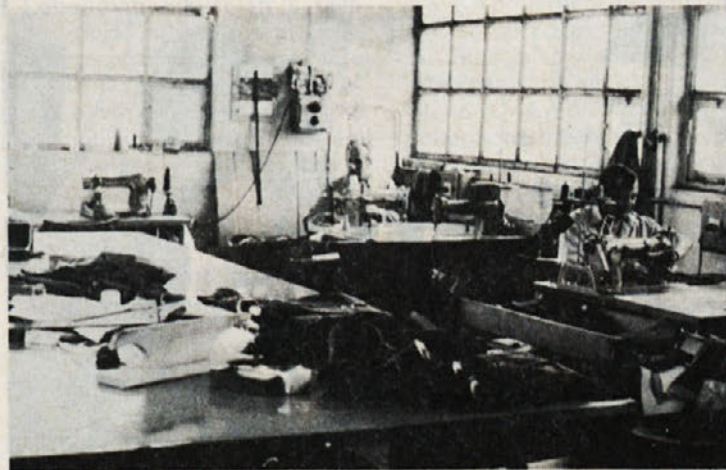
Ne glede na ta nasprotujoča si mnenja, ki jih gotovo porajajo vsakodnevne težave v delovnih organizacijah, pa le od usmerjenega izobraževanja pričakujemo nove kvalitete, širše razgledane in bolj usposobljene kadre. To je daljnoročna naloga, ki je ne smemo odlašati. Konec koncev tudi delavec-samoupravljalca potrebuje več znanja za svoje delo in odločanje.

Okrogla miza v Sevnici je ponovno osvetlila vprašanja o proizvodnem delu in se dotaknila tudi ciljev, ki smo jih na tem področju dosegli. Občinska konferenca Sevnica naj bi na republiški konferenci ZSMS zahtevala takojšnje poenotenje glede nagrajevanja. Ostajajo pa tudi še vprašanje pripravnosti na posameznih stopnjah, kjer je preizek fond ur praktičnega dela, da bi na delovnem mestu lahko začeli brez pripravnosti, pa nagrajevanje delovne prakse.

Ob številnih problemih, o katerih so govorili na okrogli mizi pa se je vse vrtele v glavnem okoli nagrajevanja, plačevanja in podobnega in da je bilo še premalo rečenega o pedagoški, idejni in organizacijski plati. Ali pa je vse ostalo že rešeno in ostaja le še nagrajevanje odprto? Težko bi temu verjeli, zato je zares nujno takoj v republiki poenotiti nagrajevanje dijakov in inštruktorjev (tako kot je bilo enotno rešeno vprašanje pripravnosti), da bi se odgovorni lahko intenzivneje posvetili pedagoškim, idejnim, organizacijskim in drugim vprašanjem, ki so v sklopu usmerjenega izobraževanja in proizvodnega dela velikega pomena.

sanacija oddelka po meri

Republiška inšpektorica za varstvo pri delu je med obiskom v tozdu Tip-top med drugim zapisala tudi to, da je nujen program sanacije prostorov oddelka po meri. Kako je prišlo do takega sklepa?

Ze pred dopustom bodo sanirali prostore oddelka po meri v tozdu Tip-top.

Oddelek po meri, ki smo že predstavili v našem časopisu, ima svoje tri prostore za samo zgradbo Tip-topa. V njem dela skupno 13 delavcev. Vemo, da tu pripravljajo nekatere vzorčne modele, sicer pa je delo zaposlenih v tem oddelku izdelovanje modelov po meri, torej so vezani na naročila, ki prihajajo preko Commercovega centra mode. Dela je veliko, saj pravi brigadir oddelka po meri tov. Košir, da so založeni z naročili za šest mesecev naprej. V posameznih obdobjih pa jim je v preteklosti le zmanjkovalo dela, predvsem v ženskem oddelku. V takih primerih so se tudi delavci oddelka po meri vključevali v delo tozda. Sicer pa je sedaj dela zares veliko in se za enkrat ni bati, da bi ga zmanjkalo. Veliko delajo tudi za zборе, uniforme za pilote, stevardese, skratka, naročila prihajajo od vseh povsod. Poprečno je mesečne planska obveznost posameznega zaposlenega v oddelku po meri 10.000 minut. Ta plan je često za 20 do 30 odstotkov presežen, saj ne pretiravamo, če rečemo, da so vsi zaposleni izredno prizadevni. Pa še en podatek naj navedemo, starostna stopnja je taka, da bo že v nekaj letih treba razmišljati o novih delavcih, saj so na obzorju upokojitve.

Prostor, v katerem delajo, je sicer dokaj prostoren, toda zaradi likanja in pare je vse bolj vlažen. V oddelku poteka samo medfazno likanje, končno likanje kot tudi samo krojenje pa poteka v proizvodnji Tip-topa. Tu opravljajo še nekatera druga dela, kot izdelovanje gumbnic in podobno. Vse to pa povzroča brigadirju oddelka po meri precej „potovanj“. V lepem vremenu to še gre, težje zanj in za modele same pa je v slabem, deževnem in snežnem vremenu.

Kako bodo izpeljali sanacijo tega oddelka, je povedal direktor tozda Tip-top tov. Kavčič.

„Prostor je pregrajen, zato smo se odločili podreti vmesno steno, da bi tako dosegli večje krojenje zraka. Potrebna pa so še nekatera druga dela. V pridobljenem prostoru bomo namestili likalne mize, temu pa bomo morali prilagoditi tudi električno napeljavo. Sedaj je likalna miza poleg glavnega električnega stikala, kar glede varnosti delavcev in predpisov ni dopustno. Prostor bomo ponovno prebelili, čeprav smo belili tudi lani, a vlaga je prebila in dve steni sta že precej črni. To je kratkoročna rešitev, ki jo bomo speljali že do dopusta. Razmišljamo pa tudi o trajnejši rešitvi. Gre za nove prostore oddelka malih serij, ki bi bil v prostorih, ki jih sedaj uporablja Modna hiša. S tem bi odpadlo prenašanje krojev, likanih delov in podobno, saj bi bil oddelek pod isto streho, kot je sama proizvodnja. O tem predlogu bo sklepal delavski svet na naslednji seji,“ je dejal tov. Kavčič.

O bluzah v delti

Že od novega leta teče v Delti tudi proizvodnja ženskih bluz. Ker je to za Delto novost, so se na samem začetku dogovorili, da se bodo sprva spoprijemali le z enostavnejšimi modeli, torej pretežno s srajčnimi bluzami. Kljub temu so pričakovali nekaj težav, saj nov program prinaša s seboj polno začetnih „pestrosti“, ki sta jim lahko le čas in praksa kos.

Ob vsem naštetem velja za Delto, da je z veseljem organizirala dve brigadi, ki sta začeli izdelovati bluze. Ob pričakovanih težavah ob novem programu pa so nastajale še dodatne, ki jih je porajal zahteven material, vse težji modeli in slaba kvaliteta blaga. Pestrost naše ponudbe nam zagotavlja prostor na trgu, zato so se tudi v proizvodnji Delti pojavljali vse zahtevnejši modeli. Ker pa v bluzah nimajo prakse, je vsaka sprememba prinašala nova vpra-

(Nadaljevanje na 8. str.)

(Nadaljevanje s 7. str.)

šanja. Že modeli, med temi so tudi srajce s poli-lajsto, so bili trd oreh. Nastajale so velike razlike v časih izdelave, lovili so se že ob samem spoprijemanju z delom in še bi lahko naštevati.

Vse to je kar klicalo po temeljitem pogovoru s pripravo dela v programu PŠ. Večja prizadevanja delavk na bluzah, spoprijemanje z novimi nalogaми, pogoste menjave, vse to je zaradi že naštetega vplivalo na slabši rezultat tozda Delte v zadnjih mesecih. Priznane so sicer nekatere bonifikacije, za katere pa steče postopek naknadno, potreben je predlog, zagovarjanje, vse to pa je za odgovorne neprijetna naloga, v kateri se često počutijo kot prosilci nečesa, kar jim sploh ne gre, namesto da bi bile stimulacije vgrajene že v sam delovni nalog in bi stekle sproti z delom.

Te pripombe so povedali tudi na skupnem sestanku predstavnikov priprave dela PŠ in odgovornih v tozdu Delta. Enotno je bilo mnenje, da je že sama razdalja in pa novost programa pogojevala mnoge zaplete ter da bi bilo že zato pričakovati večkratne obiske in tesnejšo povezavo.

Težko je predvideti, kaj bo povzročilo težave, težko pa se je tudi spoprijemati z nejasnostmi, ki ob novostih nastajajo.

Tudi telefonsko posredovanje ne more prinesiti bistvenih uspehov, zato so edina pot za obojestransko zadovoljstvo pogostejši in rednejši obiski v tozdu. Ker pa teh doslej ni bilo veliko, so ob tej priložnosti izbrila na dan še druga vprašanja; vprašanja o navodilih in nalogah, časih izdelave, bonifikaciji, krojih in razdelilnikih ter o modnih novostih, ki že tako močno posegajo v osnovni kraj, da ta včasih niti ni več razpoznaven. Tudi vprašanje vzorcev, ki naj bi bili kar najlepše izdelani, pa često niso, so načeli v Delti. Vzorec naj bi bil popoln, pravilen, skratka vzorčen. Ker pa veliko vzorcev delajo tudi v tozdih, saj naše vzorčne šiviljy ob obilici dela ne zmorejo vsega, so ti često površno izdelani in tako seveda ne morejo služiti svojemu namenu. Vzorec je tudi informaci-

V Delti so se pogumno spoprijeli z bluzami, čeprav so se pričakovanim težavam pridružile še nove, nepredvidene.

ja, zato se moramo potruditi in ga izdelati tako, kot je treba. Sicer pa bi si v Delti želeli videti celotno kolekcijo. Tako bi dobile vpogled v proizvodne novosti tudi vse delavke v tozdu

in se tako znale pripraviti na delo, ki jih čaka, na modele in materiale, s katerimi se bodo srečevale v prihodnji sezoni. To pa je pobuda, ki bi jo gotovo pozdravili tudi vsi ostali tozdi.

krojilnica v zali

V tozdu Zala bodo med dopustom uredili lastno krojilnico. Usoda krojilnice je do nedavnega visela v zraku zaradi nujno potrebnega stroja – fiksirke, ki nam ga je uspelo dobiti šele v zadnjem trenutku in sicer iz sejemskega kontingenta – ljubljanskega Yukona 83.

Tozd Zala ima tako na razpolago vso potrebno opremo za ureditev lastne krojilnice. Program dela v

Zalini krojilnici je zastavljen tako, da bi do konca leta postopno usposabljali delavce in prevzemali v krojenje posamezne delovne naloge. S 1. januarjem 1984 bi v celoti prevzeli krojenje za svojo temeljno organizacijo. Daljši rok prevzema teh nalog je potreben tudi zaradi tega, ker mora tozd Tip-top delavce, ki so doslej opravljali ta dela, prerazporediti na druga dela in naloge.

Iz Zale.

pokroviteljstvo

Tozd Delta je pokrovitelj mladinske delovne brigade Dušana Kvedra-Tomaža, ki bo delala v Vojvodini v akciji „Partizanski put“. Kot pokrovitelji so prevzeli nase nekaj obveznosti, med katere sodi tudi nabava športnih rekvizitov in majic, ki jih bodo opremili z emblemi Laboda in z napisom delovne akcije in brigade, zastave, pisarniški material itd. S konferenco ZSMS občine Ptuj so se dogovorili tudi za skupen obisk brigadirjev na trasi, pred odhodom v brigado pa si bodo brigadirji ogledali tudi proizvodnjo v Delti ter se seznanili z Labodom kot delovno organizacijo.

Skratka, v Delti se zavedajo, da pokroviteljstvo nad delovno brigado zahteva tesno sodelovanje in tudi pravočasne ter temeljite priprave, da bo lahko delo steklo tako, kot si ga brigadirji sami in pokrovitelji tudi žele. Povemo pa še, da je tudi delavka Delte MARIJA TILI vodja ptujске brigade. Odgovorno nalogo so ji zlahka zaupali, saj se je že pred letom dni v brigadi najboljša „odrezala“, prizadevna in vestna pa je tudi na delovnem mestu.